

PONTIFICIA COMMISSIO
CODICI IURIS CANONICI
RECOGNOSCENDO

COMMUNICATIONES

VOL. VII - N. 1

1975

COMMUNICATIONES

PONTIFICIA COMMISSIO CODICI IURIS
CANONICI RECOGNOSCENDO

VIA DELL'ERBA, 1 - 00193 ROMA

NUM. 1

IUNIO 1975

EX ACTIS PAULI PP. VI

Allocutio

Ad Praelatos Auditores, Advocatos et Officiales Tribunalis Sacrae Romanae Rotae, a Beatissimo Patre novo litibus iudicandis ineunte anno coram admissos 3

EX ACTIS SANCTAE SEDIS

Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei

Decretum de Ecclesiae pastorum vigilantia circa libros 8

Sacra Congregatio pro Institutione Catholica

Litterae circulares de Doctrina Iuris Canonici Candidatis ad Sacerdotium tradenda 12

Pontificia Commissio Decretis Concilii Vaticani II interpretandis

Responsa ad proposita dubia 23

ACTA COMMISSIONIS

- I. Coetuum studiorum labores 25
- II. De Schemate Documenti pontificii quo Disciplina canonica de Sacramentis recognoscitur 27
- III. De opera Consultorum in apparandis Canonum Schematibus
 1. Coetus studiorum de matrimonio 41
 2. Coetus studiorum de Institutis vitae consecratae per professionem consiliorum evangelicorum . 63
 3. Coetus studiorum de iure poenali 93

DOCUMENTA

- I. Oratio de Synodo Episcoporum et evangelizatione a Card. P. Felici Calari habita 98
- II. Ex ephemeride *Notitiae* Commentarium circa responsionem Pontificiae Commissionis Decretis Concilii Vaticani II interpretandis de Diaconi facultatibus quoad Sacramentalia et Benedictiones 105

NOTITIAE 108

DE SCHEMATE DOCUMENTI PONTIFICII
QUO DISCIPLINA CANONICA DE SACRAMENTIS
RECOGNOSCITUR

Die 2 februarii 1975 missum est consultationis causa ad Conferentias Episcopales, ad Dicasteria Curiae Romanae, necnon ad Unionem Superiorum Maiorum et ad Studiorum Universitates schema de quo in epigraphe. Hic referimus cum transmissionis litteras, tum Praenotanda eidem schemati praemissa.

A) LITTERAE CARDINALIS PRAESIDIS

Amplissime Domine,

Uti iam Patribus Synodi Episcoporum perdurante ultima Congregatione Generali patefeci, haec Pontificia Commissio, per suos Coetus studiorum, maxima ex parte perfecit studium ut, iuxta Principia ab ipsa Synodo Episcoporum a. 1967 probata (cf. *Communicationes*, vol. I, 1969, pp. 67 ss.), novi Codicis Iuris Canonici schemata apparerentur.

Prosequendo igitur consultationem circa parata schemata, his Litteris adnexum Amplitudini Tuae mittitur schema documenti, quo universa disciplina canonica de Sacramentis recognoscitur iuxta Decreta et spiritum Concilii Oecumenici Vaticani II: quo igitur cavetur ut, firma veneranda doctrina de Ecclesiae Sacramentis, normae canonicae ad ius sacramentale spectantes novis necessitatibus pastoralibus atque adiunctis prudenter accommodentur.

Quae omnia tum in expositione motivorum quae schemati apparando praefuerunt, tum in ipsa parte expositiva documenti perspicue prostant.

Rogo igitur Amplitudinem Tuam ut mentem sententiamque Organi, cui praees, circa transmissum schema aperias animadversionesque opportunas, si quae proponendae habeantur, addas: quae omnia a nostra Commissionem quam attentissime perpendentur.

Gratus Tibi fuero si intra finem mensis septembris currentis anni 1975 responsum ad hanc Pontificiam Commissionem humanissime miseris.

Interim cum observantis mei animi sensu Tibi permaneo

addictissimus

PERICLES Card. FELICI, *Praeses*

B) PRAENOTANDA

Maximi momenti est legislatio Ecclesiae de Sacramentis, quae ut, sine mora ulteriore, recognita proponatur in votis est multorum Pastorum.

In recognitione canonum Codicis de variis sacramentis, intentum ante omnia fuit ut nova legislatio principia applicaret quae a Concilio Vaticano II admissa sunt, quorumque non pauca iam Apostolicae Sedis documentis pressius sunt definita. Ulterius propositum fuit ut legislatio de sacramentis pastoralibus necessitatibus adiunctisque hodierni temporis aptaretur.

Theologicae definitiones atque considerationes plerumque in canonicis recognitis desunt, cum Codicis canonum non sit doctrinam exponere, sed disciplinam ecclesiasticam referre. Doctrina theologica, licet fundamentum sit legislationis canonicae, in ipsa hac legislatione praebere non debet, nisi quatenus opportunum videatur ut significatio normarum aptius intellegatur earumve momentum peculiari modo subli-neetur.

Ad simpliciores quidem formas certae praesertim partes disciplinae de sacramentis reductae sunt. Legislatio Codicis I. C. de sacramentis complectitur 412 canones, dum disciplina in schemate proposito 361 canonicis constat. Requiritur autem ut de sacramentis talis legislatio Ecclesiis particularibus communis de iisdem praebeat normas fundamentales, cum sacramenta eadem sint pro universa Ecclesia atque ad vinculum communionis inter cunctos christifideles stabiliendum firmandumque magnopere conferant. Attamen, ubi id opportunum visum est, maior determinatio principiorum huius legislationis committitur Episcoporum Conferentiis singularum regionum ecclesiasticarum, aut nonnumquam Episcopo dioecesano vel Ordinario.

Schema propositum ordinem sequitur Codicis I. C., scilicet praemittuntur aliqui canones generales de sacramentis in genere, et deinde sub septem titulis disciplina proponitur recognita de Baptismo, de Confirmatione, de Sanctissima Eucharistia, de Paenitentia, de Unctione infirmorum, de Ordine necnon de Matrimonio.

Praeter mutationes quae in ipsa disciplina canonica de iure sacramentali proponuntur, quandoque mentio fit in schemate de materiis respicientibus ius recognitum aliarum partium Codicis I. C. Itaque per notas in calce positas explanationes aliquae prout opportunum videtur traduntur.

Hisce in prae-notandis praecipuae tantum legislationis Codicis I. C. mutationes indicantur, traditis etiam ubi opportunum videatur rationibus, ut Episcoporum Conferentiae alique quorum iudicio hi canones recogniti subiiciuntur sententiam suam aptius efformare valeant.

CANONES GENERALES

Plerumque praescripta canonum Codicis I. C. de sacramentis in genere quoad substantiam servantur.

Attamen normae can. 731, § 2 Codicis I. C., vi cuius « vetitum est Sacramenta Ecclesiae ministrare haereticis aut schismaticis, etiam bona fide errantibus ... » substituuntur praescripta spiritui Concilii Vaticani II accommodata, quaeque praecipue innituntur tum norma ab eodem Concilio in Decreto *Orientalium Ecclesiarum*, n. 27 data tum iis quae propositae sunt regulis a Secretariatu ad christianorum unitatem fovendam in *Directorio de re oecumenica*, nn. 42-47 et 55, necnon in *Instruktionem de peculiaribus casibus admittendi alios christianos ad Communionem Eucharisticam in Ecclesia catholica*, d. 1 iunii 1972, nn. 4-5.

Praeterea, norma can. 734, § 2, de oleo non benedicto adiiciendo mox deficienti oleo benedicto, deletur, cum secundum can. recognitum 188, § 2, 2°, oleum in unctione infirmorum adhibendum, in casu necessitatis benedicere possit quilibet presbyter, ut ceterum statuitur in Prae-notandis *Ordinis unctionis infirmorum*, n. 21.

Titulus I

DE BAPTISMO

De baptismo item servantur, quoad substantiam saltem, pleraeque Codicis I. C. normae.

De baptismi ministro tamen mutatae proponuntur normae, ratione habita doctrinae Concilii Vaticani II de diaconorum muneribus (cfr. Const. dogm. *Lumen gentium*, n. 29) et de auxilio quod praebere possunt catechistae (cf. Decr. *Ad gentes divinitus*, n. 17), ratione habita etiam praescriptorum quae edita sunt Litteris Apostolicis Motu Proprio datis *Sacrum Diaconatum Ordinem*, d. 18 iunii 1967, n. 22, necnon novi *Ordinis baptismi*.

De baptismi subiecto tria praesertim notari debent. Imprimis supprimuntur diversae normae can. 746 Codicis I. C., quae quidem disci-

plinae iuridicae non congruunt et casuisticam sapiunt, et norma proponitur generalis, vi cuius « fetus abortivi, si vivant, quantum id fieri possit baptizentur ».

Praeterea norma proponitur quae differt a praescripto can. 750, § 1 Codicis I. C. Iuxta normam propositam, infantes etiam qui in vitae discrimine versantur et morituri praevidentur, licite non baptizantur, si ambo parentes aut ii qui eorum locum tenent omnes expresse sint contrarii. Ratio huius mutatae normae propositae est quia actus fidei ipsa sua natura voluntarius est et requirit ut homo rationabile liberumque Deo praestet fidei obsequium (cf. Conc. Vat. II, Decl. *Dignitatis humanae*, n. 10), et quia talem actum voluntarium ponere potest aut ipse baptizandus, si est adultus, aut eiusdem loco eius parentes, qui nempe *lege naturali* eundem, si ipse non iam agere valeat, repraesentant, eiusdem officia atque iura exercentes.

Tandem in can. 19 schematis normae proponuntur ad casus pertinentes in quibus dubium aliquod moveri possit de baptismo collato aut eius valida collatione, normae scilicet congruae principiis quae habentur in *Directorio* quod edidit Secretariatus ad unitatem christianorum fovendam.

De *patrinis* in baptismo, ratio habetur normarum quae *Directorio* quod edidit Secretariatus ad unitatem christianorum fovendam, ad munus quod attinet patrini a fratribus seiunctis suscipiendum. Praeterea admittitur norma, vi cuius, deficiente post baptismum collatum patrino, alius infanti dari potest patrinus, cuius nomen in baptizatorum libro inserendum est. Tandem notetur de cognatione spirituali, quam, ad normam Codicis I. C., cum baptizato contrahunt baptizans et patrinus, non fieri mentionem in schemate, quia nullum talis cognatio deinceps habebit effectum iuridicum.

Alia quaedam habentur etiam de tempore et loco baptismi conferendi mutata praescripta, *Ordini baptismi* novo consentanea. Ceterum fusiora de his aliisque quaestionibus possunt legi in commentariis *Communicationes*, 3, 1971, pp. 197-202.

Titulus II

DE CONFIRMATIONE

De *ministro confirmationis* affirmatur Episcopum esse huius sacramenti ministrum originarium (cf. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, n. 26). Etiam vero hoc sacramentum valide confert presbyter

cui haec facultas vi iuris communis aut peculiaris concessionis a competenti auctoritate factae competit. In can. 42 deinde statuitur quinam presbyteri ipso iure hac facultate donantur, atque latiores proponuntur facultates quoad eos qui in periculo mortis versantur. In can. 43, § 1, proponitur ut ipse Episcopus dioecesanus certo presbytero aut certis presbyteris a se designatis eandem facultatem concedere valeat; insimul autem affirmatur eundem Episcopum, quantum id fieri possit, confirmationem administrare debere per se vel per alium Episcopum. Aliae explanationes inveniri possunt in *Communicationes*, 3, 1971, pp. 203-204.

De confirmationis subiecto deinde proponuntur normae. Ad aetatem quod attinet requisitam ad recipiendum hoc sacramentum, derelinquitur norma can. 788 Codicis I. C. et proponitur norma generalis, vi cuius haec aetas ea est quae aut consuetudine loci aut decreto Episcoporum Conferentiae determinatur, nisi adsit periculum mortis aut alia gravis causa aliud suadeat. Nova est in iure norma can. 50, praescripto autem Concilii Vaticani II consentanea (cf. Const. *Sacrosanctum Concilium*, n. 71), vi cuius, ut sacramenti confirmationis intima cum tota initiatione christiana conexio eluceat, promissiones baptismi renovent confirmationem recepturi.

Tandem *de patrinis* servantur plerumque quoad substantiam normae Codicis. Id vero notetur quod can. 57, § 2 declarat expedire ut tanquam pater assumatur qui idem munus in baptismo suscepit. Tandem de cognatione spirituali, quae secundum Codicem I. C., can. 797, oritur ex valida confirmatione, mentio non fit in schemate, cum talis cognatio nullum habeat effectum iuridicum.

Titulus III

DE SANCTISSIMA EUCHARISTIA

Tria Capita in hoc titulo habentur, in quibus normae praebentur de Eucharistica celebratione (Cap. I), de Sanctissima Eucharistia asserenda et veneranda (Cap. II) et de oblata ad Missae celebrationem stipe (Cap. III). Licet aliqui aestimaverint de hac ultima quaestione normas esse tradendas sub titulo de bonis ecclesiasticis, magis convenire visum est ut sub titulo de Sanctissima Eucharistia normae ponantur, propter nexum specialem quem cum celebratione Missae habent quaestiones quae in hoc Capite ordinantur.

Caput I

De Eucharistica celebratione

Plane hic mutatur ordo dicendorum qui in Codice I. C. servatus est. In Codice I. C. in Capitibus separatis agitur de sacrosancto Missae Sacrificio et de sanctissimo Eucharistiae Sacramento. Cum vero Sanctissima Eucharistia, insimul sit Sacrificium et Sacramentum, in schemate proposito de iisdem insimul agitur sub eodem titulo, ita ut normae propositae in iisdem Articulis agant tum de celebratione Sacrificii Eucharistici tum de communione, quae quidem eiusdem est pars.

Imprimis, ad modum Prooemii, habetur canon de natura et eminentia Eucharisticae celebrationis.

In Art. 1, *de ministro* agitur tum Eucharistici Sacrificii tum Sacrae communionis. Determinantur requisita ad validam Sacrificii Eucharistici celebrationem atque ad huius Sacrificii licitam celebrationem et concelebrationem. Statuitur ipso iure concedi sacerdotibus ut, si datur sacerdotum penuria, iusta de causa bis in die, atque necessitate pastoralis id postulante etiam ter in die celebrent. Canone 68 statuitur non licere sacerdotibus catholicis ut una cum ministris Ecclesiarum communiatumve ecclesialium plenam communionem cum Ecclesia catholica non habentium concelebrent.

Ad ministrum Sacrae communionis quod attinet, normae traduntur innixae Instructione S. Congr. de Disciplina Sacramentorum, *De communione sacramentali quibusdam in adiunctis faciliore reddenda*, d. 29 ianuarii 1973, n. 1.

In Art. 2, *de subiecto* Sanctissimae Eucharistiae, notetur norma generalis can. 77, cuius ratione christifidelis qui Sanctissimam Eucharistiam receperit, non potest iterum eadem die suscipere extra Eucharisticam celebrationem; potest vero eam iterum recipere in hac celebratione, quae cum aliqua sollemnitate sit peracta. Notetur etiam hoc loco dari praescriptum circa obligationem qua tenentur christifideles Sacrificium Eucharisticum participandi singulis diebus dominicis et festis de praecepto. Hoc praeceptum, quod in Codice I. C. enuntiatur sub titulo « de locis et temporibus sacris », scilicet in can. 1248, ad materiam pertinet quae hic tractatur.

In Art. 3, *de ritibus et caeremoniis Eucharisticae celebrationis*, servantur plerumque quoad substantiam praescripta Codicis I. C., sed novae proponuntur normae in cann. 93 et 94.

De his omnibus atque de tempore et loco celebrationis Eucharisticae fusiora legi possunt in *Communicationes*, 4, 1972, pp. 51-56.

Caput II

De Sanctissima Eucharistia asservanda et veneranda

Cum expediat ut una simul tradantur normae quae ad Sanctissimam Eucharistiam pertinent, sub hoc Capite II proponuntur normae recognitae canonum qui in Codice I. C. habentur a can. 1265 ad 1275, sub titulo « de custodia et cultu Sanctissimae Eucharistiae », necnon a can. 1290 ad 1295, in quibus de sacris processionibus agitur.

Caput III

De oblata ad Missae celebrationem stipe

In textu recognito non amplius, ut in Codice I. C. (cann. 824-844) agitur de Missarum eleemosynis seu stipendiis, sed *de oblata a fidelibus stipe*. Ratio est, quia vox *stipendium* a propria natura huius oblationis aliena videtur, cum intelligi possit oblatio quae in remunerationem seu mercedem pro celebratione peragenda facta est. Vox, e contra, *stips*, proprie significat oblationem factam aut in opus aliquod publice faciendum, aut in Dei honorem, aut ad pauperes alendos, et ideo magis congruit cum natura oblationis occasione celebrationis Eucharisticae factae.

Historice si res consideratur, usus dandi stipem ortus videtur ex Missae offertorio, in quo christifideles celebrationem Eucharisticam participant, necessaria ad celebrationem, imprimis panem et vinum, aliaque etiam dona naturalia obtulerunt. Hac ratione stips oblata cum ipsa Eucharistica celebratione colligata erat. Remansit quidem ut a plerisque scriptoribus eadem stips habeatur oblatio quam, occasione Sacrificii Eucharistici ad sui intentionem celebrati et applicati christifideles faciunt, ut ipsi pro parte sua conferant tum ad Ecclesiae ministrorum sustentationi providendum tum ad Ecclesiae variis necessitatibus prospiciendum. De historica stipsis oblatae origine, uti patet, mentio non fit in schemate. Novus autem proponitur canon, in quo affirmatur christifideles stipem ad Missae celebrationem offerentes ad bonum conferre Ecclesiae, cuius scilicet curam in cultu ordinando, in officiis adimplendis operibusque sustentandis, ita etiam participant. Additur deinde auctoritati ecclesiasticae, praesertim Episcopo dioecesano, cuius est curare etiam ut necessitatibus Ecclesiae ministrorumque sustentationi provideatur, competere definitionem rationum quibus stipes oblatae in bonum Ecclesiae adhibendae sint. Haec quidem auctoritas, quae certo offerentium volun-

tatis rationem habere debet, potest determinare fines in quos stipes cedi debent, et statuere potest ut sacerdos, cui stips offertur, ex integro aut ex parte eandem retineat exceptis iis in casibus quae lege definiuntur.

Sane, viginti de hac quaestione, uti in Codice I. C., etiam in schemate, habentur canones, sed requiri videntur ut completa de hac quaestione disciplina praebeatur (cf. *Communicationes*, 4, 1972, pp. 57-59).

Titulus IV

DE PAENITENTIA

Diversa sunt Capita ab iis quae in Codice I. C. habentur. In schemate enim proposito agitur de absolutione sacramentali (Cap. I), de Sacramenti Paenitentiae ministro (Cap. II), de Sacramenti Paenitentiae subiecto (Cap. III) atque de indulgentiis (Cap. IV). Caput Codicis I. C. de reservatione peccatorum (cann. 893-900) non amplius habetur, cum expedire visum sit ut non dentur peccata ratione sui reservata. Praeterea, quae in Codice I. C. habentur normae sub capite de loco ad confessiones excipiendas, ad simpliciorum formam redactae, in can. 157, sub Cap. de Sacramenti Paenitentiae ministro enuntiantur. Habetur autem in schemate, et quidem in Cap. I, legislatio de Absolutione sacramentali, quae hodie necessario proponenda est.

De Absolutione sacramentali, in Cap. I, canones qui proponuntur innituntur documento S. Congregationis pro Doctrina Fidei, quod inscribitur *Normae pastorales circa absolutionem sacramentalem generali modo impertiendam*, editum d. 16 iunii 1972.

De ministro Sacramenti Paenitentiae affirmatur imprimis eum esse solum sacerdotem (can. 135) et ad validam peccatorum absolutionem requiri ut minister, praeterquam potestate per ordinationem sacram recepta, gaudeat *facultate* eandem in fideles quibus absolutionem impertitur *exercendi* (can. 136, § 1).

De hac facultate ad potestatem absolvendi exercendam diversa a Codicis I. C. praescripto (CIC, can. 873) proponitur norma, ea praesertim ratione recepta ut accessus ad Sacramentum Paenitentiae christifidelibus facilior reddatur. Vi huius normae novae, *ipso iure* hac facultate ad confessiones excipiendas ubique erga omnes fideles gaudent tum omnes presbyteri qui vi officii sibi collati facultate gaudent ad confessiones excipiendas in suo territorio, tum presbyteri qui facultate ad

confessiones excipiendas donati sunt commissione speciali Ordinarii loci in quo domicilium, eoque deficiente quasi-domicilium, habent. Ut autem licite hac facultate utantur, servare debent normas, si quae sint, ab Ordinario loci editas (can. 137, § 2). Itaque, can. 137, § 2, ratione, sacerdos qui sive vi officii sive vi commissionis specialis Ordinarii loci in quo domicilium, eoque deficiente, quasi-domicilium, habet facultate gaudet ad confessiones excipiendas, eandem habet ubique terrarum. Sacerdos, contra, qui eadem facultate donatur ab alio Ordinario loci, scilicet in quo non habet domicilium, vel eo deficiente quasi-domicilium, eandem facultatem tantummodo habet in dioecesi huius Ordinarii. Similis etiam norma traditur pro sodalibus Institutorum vitae consecratae per professionem consiliorum evangelicorum.¹

Ad revocationem quod attinet huius facultatis ad confessiones excipiendas, logice inde proponitur norma quae sequitur: revocata facultate ad confessiones excipiendas a loci Ordinario de quo in can. 137, § 2, scilicet ab Ordinario sui domicilii, eoque deficiente, quasi-domicilii, presbyter hanc facultatem ubique amittit; revocata autem eadem facultate ab alio loci Ordinario, eandem amittit in territorio revocationis tantum (can. 144, § 2). Iterum similis norma proponitur quoad sodales Institutorum vitae consecratae (can. 144, § 1).

In can. 146 enuntiatur *de facultate ad confessiones excipiendas*, norma quae in Codice I. C. habetur de iurisdictione (can. 209), sed magis determinatur: in errore communi *de facto aut de iure*, itemque in dubio positivo et probabili, sive iuris sive facti, supplet Ecclesia facultatem ad confessiones excipiendas requisitam.

Ad locum quod attinet in quo confessiones excipiendae sunt, notetur tantummodo dari principium generale: locus proprius est ecclesia aut oratorium. Pleraque vero determinationes particulares de confessionis sede, de quibus in Codice I. C., cann. 909-910, Episcoporum Conferentiae committuntur statuendae.

De Indulgentiis normae proponuntur quae innituntur documento S. Paenitentiariae Apostolicae, quod inscribitur *Enchiridion indulgentiarum, Normae et concessiones*. Haud facile erat normas perstringere, si de hac materia, uti visum est, in hac parte tractandum erat.

¹ In iure recognito de religiosis per verba Instituta perfectionis vel melius *Instituta vitae consecratae per professionem consiliorum evangelicorum* (vel brevius: *Instituta vitae consecratae*) designantur omnia Instituta (Ordines et Congregationes religiosae, Societates vitae communis atque Instituta Saecularia) in quibus sodales per vota aut alia sacra ligamina se obligant ad consilia evangelica profitenda: cf. *Communicationes*, 2, 1970, pp. 173-174; 5, 1973, pp. 65-67; 6, 1974, p. 74.

Titulus V

DE UNCTIONE INFIRMORUM

De ministro huius sacramenti notetur tantum vi ipsius iuris officio et iure unctionem infirmorum ministrandi gaudere sacerdotes in can. 182, § 1 citatos.

De subiecto huius sacramenti normae quae in can. 183, §§ 1 et 2 traduntur congruae sunt responsis datis a S. Congregatione pro Doctrina Fidei.

Titulus VI

DE ORDINE

In quinque Capitibus, normae proponuntur de Sacrae ordinationis ministro (Cap. I), de eiusdem subiecto (Cap. II), de iis quae Sacrae ordinationi praeire debent (Cap. III), de tempore et loco Sacrae ordinationis (Cap. IV) atque de adnotatione ac testimonio peractae ordinationis (Cap. V).

Normae propositae respiciunt tres Ordines, scilicet episcopatum, presbyteratum et diaconatum. De ministeriis lectoris et acolythi, quae quidem non sunt ordines, sub hoc titulo non dari debent normae, nisi ut affirmetur candidatos ad diaconatum, sive permanentem sive transientem, antequam ad diaconatum admittantur, eadem recipere et per congruum tempus exercere debere atque ut intervallum definiatur quod inter acolythatum et diaconatus collationem intercedere debet (can. 215).

In praescriptis canonum schematibus, praesertim quidem in propositis canonibus *de sacrae ordinationis subiecto*, ratio habetur, uti patet, normarum quas de diaconatu permanenti edidit Paulus Pp. VI, in Litteris Apostolicis Motu Proprio datis *Sacrum diaconatus ordinem*, d. 18 iunii 1967. Ratio item habetur requisitorum ad ordinationem quae definiuntur in Litteris Apostolicis Motu Proprio datis *Ad pascendum*, d. 15 augusti 1972 (cann. 214, 215, 216 et 217). Ad aetatem ad collationem ordinum requisitam quod attinet, regulae traduntur in can. 219. Ut is qui ad presbyteratum destinatur diaconalem ordinationem recipere possit, requiritur vigesimum tertium aetatis annum, ut ad presbyteratum admittatur vigesimum quartum annum expleverit. Ut candidatus ad diaconatum permanentem ad diaconatum admittatur, requiritur aetas determinata in Litteris Apostolicis *Sacrum diaconatus ordinem*. Statui-

tur autem integrum esse Episcoporum Conferentiae ut normam statuat qua provector ad presbyteratum et ad diaconatum permanentem requiritur aetas (can. 219, § 3).

Cum in nova legislatione de Sacra Hierarchia et de iure associativo studia peragantur de societatibus ecclesiasticorum, quae, quin vitam consecratam ducant per professionem consiliorum evangelicorum, ratione tamen finis definiti et praevalentis opus peculiare apostolicum v. gr. missionale exercent (cf. Const. Ap. *Regimini Ecclesiae universae*, n. 86), plurimum petendum accipiendo, in can. 200 sermo fit de Societatibus clericalibus iuris pontificii, quae facultate sibi clericos adscribendi gaudeant. Ceterum fusiora legi possunt in *Communicationes*, 2, 1970, p. 174; 3, 1971, p. 189.

De irregularitatibus aliisque ad ordines *impedimentis*, maioris claritatis causa, in schemate proposito separantur normae quae ordines recipiendos respiciunt (cann. 223-226) et normae quae ad ordines iam receptos exercendos pertinent (can. 227). Quae normae ceterum simpliciores in schemate sunt, cum supprimantur quae hodie obsoletae dici debent. Attendatur etiam praescriptum can. 231, vi cuius non servatur norma can. 990 Codicis I. C., secundum quam is qui irregularis est ad ordines exercendos, in casibus occultis urgentioribus dispensationem obtinere potest a confessario, sed statuitur simpliciter eum, certis sub conditionibus, ordinem exercere posse, firmo quidem manente onere recursus ad auctoritatem competentem, de qua in can. 230 agitur.

Accommodatae tandem supradictis praescriptis de requisitis in subiecto ordinationis, proponuntur normae de iis quae sacrae ordinationi praeire debent, aptataeque novis adiunctis normae quae de tempore et loco sacrae ordinationis agunt.

Titulus VII

DE MATRIMONIO

Loco recensionis finium matrimonii, praebetur matrimonii in facto esse descriptio, de ratione scilicet qua se habent inter se relatio personalis coniugum et ordinatio matrimonii ad prolem. Immutata autem manet norma de matrimonii proprietatibus essentialibus. Fusiora de hac re legi possunt in *Communicationes*, 3, 1971, pp. 70-71.

Remittitur iuri particulari ut, si casus ferat, normae dentur de sponsalibus, attentis moribus populorum. Item conservantur tantum aliquae

normae in iure communi circa ea quae matrimonii celebrationi praemitti debent, commissione facta Conferentiis Episcoporum ut, attentis omnibus adiunctis locorum, peculiare normas edant circa investigationes faciendas de examine sponsum, publicationibus matrimonialibus aliisque mediis opportunis ut constet nihil matrimonii validae aut licitae celebrationi obstare.

Circa *impedimenta in genere* nonnullae inductae sunt innovationes, quae substantiales dici possunt. Datur enim Conferentiis Episcoporum facultas statuendi impedimenta particularia sive prohibentia sive dirimentia. Ad subiectum impedimentorum quod attinet, proponitur ut illi qui actu formali aut notorie ab Ecclesia defecerunt habeantur in hac materia uti non-catholici baptizati ita ut impedimentis iuris mere ecclesiastici non teneantur. Simplicior proponitur disciplina de dispensatione impedimentorum sive in circumstantiis ordinariis, sive in periculo mortis sive cum omnia sint parata ad nuptias. Impedimenta gradus minoris supprimuntur.

De *impedimentis in specie* haec praesertim notentur. Votum *publicum* temporaneum castitatis, non autem privatum, impedimentum prohibens constituit. Impedimentum cognationis legalis, prout in lege civili habetur, servatum est, cum ex studio comparato constiterit in multis codicibus civilibus hoc impedimentum exstare. Ad impedimenta mixtae religionis et disparitatis cultus quod attinet recipitur disciplina per M. P. *Matrimonia mixta* inducta. Impedimentum criminis restringitur ad casum coniugicidii intuitu matrimonii. De casu autem adulterii cum fide sibi mutuo data de matrimonio ineundo ratio peculiaris habetur in capite de iis quae matrimonii celebrationi praemitti debent (can. 256), cum vetantur parochi ne matrimonio assistant, nisi, re ad loci Ordinarii delata, licentiam assistendi obtinuerint. Impedimentum raptus induit formam valde mutatam; prout enim in iure vigenti habetur, conditionibus modernis iam non aptum esse satis patet. Opportunum visum fuit in canone de impotentia non tantum edicere matrimonium, si impedimentum impotentiae dubium sit, non esse impediendum, sed etiam expresse statuere id, stante dubio, nullum non declarandum esse. Impedimenta gradus minoris suppressa sunt; itemque multiplicatio impedimentorum consanguinitatis et affinitatis suppressa est.

Ad *consensum matrimonialem* quod attinet proponitur nova descriptio obiecti consensus. Etenim consensus proponitur ut actus voluntatis, quo vir et mulier foedere inter se constituunt consortium vitae coniugalis, perpetuum et exclusivum, indole sua naturali ad prolem

generandam et educandam ordinatum. Unde sequitur, inter elementa essentialia obiecti consensus, quorum exclusio consensum reddit invalidum, recensendum esse ius ad vitae communionem. Ut peritis ultro patebit, consulto dictum est *ius* ad vitae communionem, ita ut tunc tantum consensus sit invalidus, si in ipso contractu matrimoniali vitae communicatio, quatenus ad essentiam coniugii pertinet, excludatur, seu « matrimonium » ita intendatur, ut comparti ius illud non tradatur. Porro communicatio vitae, coniugii propria, non confundenda est cum cohabitatione. Deinde recensentur incapacitates ad contrahendum matrimonium ex capite consensus. Etsi enim principia de incapacitate consensus matrimonialem validum eliciendi implicite in iure vigenti continentur, visum fuit expedire eadem distinctius et clarius in novo iure exprimenda esse. Quare distinguuntur: incapacitas totalis eliciendi talem consensum ob mentis morbum vel perturbationem qua usus rationis impeditur; incapacitas proveniens ex gravi defectu discretionis iudicii circa iura et officia matrimonialia mutuo tradenda et acceptanda; incapacitas assumendi obligationes essentielles matrimonii proveniens ex gravi anomalia psycho-sexuali. Dum in duobus prioribus casibus ipse actus subiectivus sane psychologicus consensus defectu substantiali laborat, in ultimo casu a parte contrahentis actus ille forte integer elici potest, ipse contrahens tamen incapax est obiectum consensus implendi, inde incapax quoque assumptam obligationem illud implendi; quare tertius quoque casus recensendus videbatur inter defectus consensus, potius quam subsumendus sub nomine impotentiae, non quidem physicae, sed moralis, accedente ratione confusionis cum impotentia psychica vitandae.

Proponitur ut error dolosus circa aliquam alterius partis qualitatem, quae nata est ad consortium vitae graviter perturbandum, caput nullitatis constituat; conditio ponitur tamen ut dolus ad obtinendum consensum patratus sit. Tandem cum incongruum sit matrimonium inire cum condicione de futuro, proponitur principium matrimonium sub condicione de futuro valide contrahi non posse.

Nonnullae aliae explanationes circa consensum matrimonialem inveniri possunt in *Communicationes*, 3, 1971, pp. 75-78; item circa impotentiam in *Communicationes*, 6, 1974, pp. 177-188.

Ad *formam canonicam* celebrationis matrimonii quod spectat, aestimarunt aliqui eam faciliorem esse reddendam. Ideoque in schemate proponitur ut concedi possint delegationes *generales* sacerdotibus et diaconis ad assistendum matrimonio. Ad vitandum ne matrimonia nulla sint, ob defectum facultatis in sacerdote vel diacono assistente, propo-

nitur norma (can. 315) duplici modo redacta et quaeritur quaenam ex duabus formulis magis conveniat.

In capite *de dissolutione vinculi* mutationes non paucae proponuntur sive ad melius exprimendam doctrinam sive ad aptiores normas inducendas, uti ex ipso textu canonum clare patet. Institutum separationis coniugum notabiliter perficitur et nota quaedam humanitatis in normis habetur. Cum in hac materia peculiarem vim habeant mores populorum et locorum circumstantiae, Conferentiis Episcopalibus committitur ut statuunt causas separationis, praeter eas quae in iure communi proponuntur.

In capite *de matrimonii convalidatione* propositae non sunt mutationes substantiales. In articulo de convalidatione simplici clariores praebentur textus et nova inducitur norma, e M. P. *Matrimonia mixta* deprompta, de facultate dispensandi a forma canonica in matrimoniis mixtis. In articulo de sanatione in radice mutationes ordinem materiae atque formam praesertim spectant.